FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT MICHAEL B. ELMER

fremsat den 24. juni 1997 *

1. Ved stævning indleveret til Domstolen den 10. april 1995 har Forbundsrepublikken Tyskland, støttet af Kongeriget Belgien, anlagt sag mod Rådet med påstand om annullation af artikel 1, stk. 1, første led, i Rådets afgørelse 94/800/EF af 22. december 1994 om indgåelse på Det Europæiske Fællesskabs vegne af de aftaler, der er resultatet af de multilaterale forhandlinger i Uruguay-rundens regi (1986-1994), for så vidt angår de områder, der henhører under Fællesskabets kompetence (herefter »rådsafgørelsen«) [1], sammenholdt med punkt 1 i Marrakech-protokollen i Bilag IA til WTO-overenskomsten, i det omfang Rådet derved godkender rammeaftalen om bananer med Costa Rica, Columbia, Nicaragua og Venezuela (herefter »rammeaftalen om bananer«). Forbundsrepublikken Tyskland har endvidere nedlagt påstand om, at Rådet pålægges at betale sagens omkostninger.

2. Rådet har, støttet af Kongeriget Spanien, Den Franske Republik og Kommissionen, nedlagt påstand principalt om sagens afvisning, subsidiært om frifindelse. Rådet har endvidere nedlagt påstand om, at Forbundsrepublikken Tyskland betaler sagens omkostninger.

Sagsfremstilling og relevante retsregler

3. Ved Rådets forordning (EØF) nr. 404/93 af 13. februar 1993 om den fælles markedsordning for bananer [2] (herefter »grundforordningen«) blev der indført en fælles markedsordning for bananer til afløsning for de forskellige ordninger i medlemsstaterne. Disse ordninger kan opdeles i to grupper. I den ene gruppe, der bl.a. omfattede Frankrig, Spanien og Det Forenede Kongerige, havde egenproduktion og AVS-produktion [3] en fortrinsstilling. I den anden gruppe, der blandt andet omfattede Tyskland, Belgien og Nederlandene, kunne import af latinamerikanske bananer ske uden nogen mængdemæssig begrænsning [4].

* Originalsprog: dansk.

1 — EFT L 336, s. 1.

2 — EFT L 47, s. 1.

3 — »AVS« er en forkortelse for de lande i Afrika, Vestindien og Stillehavet, med hvilke Fællesskabet har indgået Lomé-konventionen.

4 — Jf. grundforordningens anden betragtning.

4. Grundforordningen indeholder i præamblen blandt andet følgende betragtninger:

»Samtidig med at Fællesskabet overholder fællesskabspræferencen samt sine forskellige internationale forpligtelser, bør den fælles markedsordning skabe mulighed for, at de bananer, der er produceret i Fællesskabet og i AVS-staterne, som er de traditionelle leverandører, kan afsættes på EF-markedet til priser, der er rimelige for både producenter og forbrugere, dog uden at indførslen af bananer med oprindelse i andre tredjelande derved skades, og på en sådan måde, at der sikres producenterne tilstrækkelige indkomster (tredje betragtning);

for at muliggøre en tilfredsstillende afsætning af de bananer, der høstes i Fællesskabet, samt af produkter med oprindelse i AVS-staterne inden for rammerne af aftalerne under Lomé-konventionen, så vidt muligt under opretholdelse af de traditionelle handelsstrømme, bør der hvert år åbnes et toldkontingent; inden for dette kontingent opkræves der for importen af bananer fra tredjelande en toldafgift på 100 ECU pr. ton, hvilket svarer til den toldafgift i den fælles toldtarif, der opkræves for øjeblikket, hvorimod den ikke-traditionelle indførsel af bananer fra AVS-staterne er omfattet af en nultold i overensstemmelse med ovennævnte aftaler ... (tiende betragtning);

indførsel uden for toldkontingentet skal være belagt med en afgift, der er tilstrækkelig høj til, at afsætningen kan foregå under vilkår, der er acceptable for EF-produktionen og for de traditionelle AVS-mængder [5]« (ellevte betragtning).

5. Afsnit III i grundforordningen indeholder bestemmelser om en udligningsstøtte til fordel for fællesskabsproduktionen. Efter artikel 12, stk. 2, kan der højst ydes udligningsstøtte til markedsføring af 854 000 tons (nettovægt) EF-bananer. Udligningsstøtten beregnes på grundlag af forskellen mellem en fast referenceindtægt og den faktiske gennemsnitlige produktionsindtægt i det pågældende år.

6. Grundforordningens afsnit IV indeholder ordningen for samhandelen med tredjelande. I artikel 15 defineres »traditionelle AVS-bananer« under henvisning til de mængder opdelt på bestemte AVS-lande, der er fastsat i bilaget til grundforordningen. Det fremgår heraf, at den samlede mængde traditionelle AVS-bananer udgør 857 700 tons. »Ikke-traditionelle AVS-bananer« er herefter indførsler fra et AVS-land ud over de mængder,

5 — Tolden ved import uden for kontingentet udgør efter grundforordningens artikel 18, stk. 2, 750 ECU pr. ton for ikke traditionelle AVS-bananer og 850 ECU pr. ton for tredje landsbananer.

der er fastsat i bilaget for det pågældende land, eller fra AVS-lande, der ikke er omfattet af bilaget. »Tredjelandsbananer« defineres som indførsler fra andre tredjelande end AVS-stater, hvilket i praksis vil sige de latinamerikanske producentlande.

7. Grundforordningens artikler 18, stk. 1, og 19 har følgende ordlyd:

»*Artikel 18*

1. Der åbnes hvert år et toldkontingent på 2 mio. tons nettovægt for indførsel af tredjelandsbananer og ikke-traditionelle AVS-bananer.

Inden for rammerne af dette toldkontingent opkræves der en told på 100 ECU pr. ton for indførsel af bananer fra tredjelande, hvorimod ikke-traditionel indførsel af AVS-bananer pålægges nultold.

...

Artikel 19

1. Toldkontingentet åbnes fra den 1. juli 1993 med følgende procentsatser:

a) 66,5% til erhvervsdrivende, der har markedsført tredjelandsbananer og/eller ikke-traditionelle AVS-bananer [herefter 'tredjelandsimportører']

b) 30% til erhvervsdrivende, der har markedsført EF-bananer og/eller traditionelle AVS-bananer [herefter 'EF- og AVS-importører']

c) 3,5% til erhvervsdrivende, der er etableret i Fællesskabet, og som siden 1992 er begyndt at markedsføre andre bananer end EF- og/eller traditionelle AVS-bananer [herefter 'nye erhvervsdrivende'].

...«

8. De bananproducerende lande Columbia, Costa Rica, Guatemala, Nicaragua og Venezuela fandt, at deres muligheder for at afsætte bananer i Fællesskabet var blevet væsentligt forringet ved grundforordningen. De anmodede derfor den 19. februar 1993 Fællesskabet om at indlede drøftelser efter bestemmelsen i artikel XXIII, stk. 1, i General Agreement on Tariffs and Trade (herefter »GATT«). Efter denne bestemmelse kan en kontraherende part, der mener, at en rettighed er blevet ophævet eller begrænset, indlede drøftelser med henblik på at opnå kompensation i anledning heraf.

9. Den 3. juni 1993 anbefalede Kommissionen Rådet at give Kommissionen bemyndigelse til at indlede forhandlinger om bananspørgsmålet efter bestemmelsen i GATT artikel XXVIII, hvorefter en kontraherende part har adgang til at indlede forhandling om ændring af tidligere forpligtelser [6].

10. Den 29. september 1993 foreslog Udvalget af Medlemsstaternes Faste Repræsentanter (herefter »Coreper«) Rådet at godkende et mandat i overensstemmelse hermed. Rådet traf efter det oplyste afgørelse i overensstemmelse med Corepers indstilling den 18. og 19. oktober 1993.

6 — Kommissionens dok. 7201/93, GATT 90, jf. Kommissionens dok. SEK(93) 866 endelig udg.

11. Den 28. og 29. marts 1994 nåede Kommissionen til enighed med Columbia, Costa Rica, Nicaragua og Venezuela om fire separate, enslydende udkast til aftaler vedrørende Fællesskabets importordning for bananer. Til hvert af disse dokumenter er som bilag 1 vedhæftet et dokument betegnet »Rammeaftale om bananer«.

I hvert af de underskrevne dokumenter, der bærer overskriften »Forhandlingsresultat som tiltrådt af parterne«, anføres følgende:

»Vedlagte forslag til aftale om bananer er et tilfredsstillende resultat af forhandlingerne om bananer inden for rammerne af Uruguay-runden.

Aftalen er også resultatet af rådslagningerne og forhandlingerne om bananer i henhold til artikel XXVIII mellem EF og ovennævnte lande.

Desuden er aftalen udtryk for en bilæggelse af de meningsforskelle om bananer, som er omhandlet i en GATT-panelrapport. Det er derfor blevet aftalt, at Columbia, Costa Rica,

Nicaragua, Venezuela og EF undlader at søge panelrapporten vedtaget [7].

Columbia, Costa Rica, Nicaragua og Venezuela er enige om ikke at indlede GATT-tvistbilæggelsesproceduren til prøvelse af indførselsordningen for bananer til EF, så længe vedlagte aftale er i kraft.«

I pkt. 1 i bilaget (rammeaftalen om bananer) fastsættes det samlede toldkontingent for 1994 til 2 100 000 tons, og for 1995 og de følgende år til 2 200 000 tons, idet det anføres, at denne mængde vil kunne forhøjes som følge af udvidelsen af Fællesskabet [8].

Dette samlede toldkontingent opdeles dernæst i pkt. 2 i specifikke kvoter fordelt mellem Costa Rica (23,4% af kontingentet), Colombia (21,0%), Nicaragua (3%) og Venezuela (2%), mens de resterende bananproducerende tredjelande er tildelt en kvoteandel på 46,32% i 1994 og på 46,51% i 1995. Endelig tildeles Den Dominikanske Republik og andre AVS-stater en fast kvote på 90 000 tons ikke-traditionelle AVS-bananer, der udgør den resterende del af toldkontingentet.

Rammeaftalens pkt. 6 har følgende ordlyd:

»Forvaltningen af kvoterne ... skal fortsat finde sted som fastsat i grundforordningen. Dog kan leverandørlande med landekvoter udstede særlige eksportlicenser for op til 70% af deres kvote, som igen er en betingelse for, at Fællesskabet kan udstede licenser til erhvervsdrivende i 'Kategori A' og 'Kategori C' til import af bananer fra de nævnte lande.

Bemyndigelsen til at udstede de særlige eksportlicenser gives af Kommissionen for at gøre det muligt at forbedre regelmæssige og stabile handelsforbindelser mellem producenter og importører og på den betingelse, at der udstedes importlicenser uden forskelsbehandling mellem de erhvervsdrivende.«

7 — Den 18.2.1994 havde et panel af eksperter i deres panelrapport efter det oplyste udtalt, at grundforordningen var i strid med GATT. Rapporten blev imidlertid ikke vedtaget.

8 — Det samlede toldkontingent blev i 1996 yderligere forhøjet til 2 553 000 tons for at dække den øgede efterspørgsel, der skyldtes de nye medlemsstaters indtræden i Den Europæiske Union, jf. artikel 1 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1559/96 af 30.7.1996 om forøgelse af det toldkontingent for indførsel af bananer, der for 1996 er fastsat i artikel 18 i Rådets forordning (EØF) nr. 404/93, EFT L 193, s. 12.

I pkt. 7 er toldsatsen for kontingentet fastsat til 75 ECU.

Det fremgår endvidere af aftalens pkt. 10, at »aftalen indføjes i Fællesskabets 'Liste' for forhandlingerne inden for Uruguay-runden«.

Endelig fremgår det af pkt. 11, at aftalen er udtryk for en bilæggelse af meningsforskelle vedrørende Fællesskabets bananordning, og at aftalens parter undlader at søge GATT-panelrapporten herom vedtaget.

12. Den 15. april 1994 underskrev Rådets formand og kommissær Sir Leon Brittan på Fællesskabets vegne slutakterne til Uruguay-runden, ligesom medlemsstaterne underskrev disse for så vidt angik de dele, der henhørte under deres egne nationale beføjelser. Slutakterne indeholder en sammenfatning af resultaterne af Uruguay-rundens handelsforhandlinger og herunder navnlig overenskomsten om oprettelse af Verdenshandelsorganisationen WTO (herefter »WTO-overenskomsten«) [9].

13. Af WTO-overenskomstens artikel II, stk. 2, fremgår, at de aftaler og dermed forbundne retsinstrumenter, der er omfattet af bilag 1, 2, og 3 (de multilaterale handelsaftaler), udgør integrerede dele af overenskomsten og er bindende for alle medlemmer. Bilag IA til WTO-overenskomsten omfatter Multilaterale Aftaler om Handel med Varer. Heri indgår en Almindelig Overenskomst om Told og Udenrigshandel 1994, der er betegnet »GATT 1994«.

14. Til GATT 1994 er knyttet en protokol benævnt »Marrakech-Protokollen«. Som bilag til denne protokol er for hvert medlem optaget en liste, der fastsætter det enkelte medlems indrømmelser og forpligtelser. Den liste, der gælder for Fællesskabet, har betegnelsen »Liste LXXX«. Liste LXXX fastsætter i kolonne 3 og 4 i rubrikken »Friske bananer, bortset fra pisang«, kontingentets størrelse (2 200 000 ton) og den toldsats, der skal finde anvendelse inden for kontingentet (75 ECU/ton). »Liste LXXX« omfatter endvidere en kolonne 7 med overskriften »Andre vilkår og betingelser«. I denne kolonne står der for så vidt angår bananer »som angivet i bilaget«. Dette bilag indeholder rammeaftalen om bananer gengivet i sin helhed.

15. Den 26. oktober 1994 indgav Forbundsrepublikken Tyskland begæring til Domstolen om en udtalelse efter traktatens artikel 228, stk. 6, om forenelighed af

9 — EFT L 336, s. 3 ff.

rammeaftalen om bananer med traktaten og grundlæggende fællesskabsretlige principper.

16. Ved Rådets forordning (EF) nr. 3290/94 af 22. december 1994 om de tilpasninger og overgangsforanstaltninger, der er nødvendige i landbrugssektoren for gennemførelsen af de aftaler, som er indgået under de multilaterale handelsforhandlinger i Uruguay-rundens regi [10], blev grundforordningens artikel 18, stk. 1, ændret således, at toldkontingentet blev forhøjet med 200 000 tons til 2 200 000 tons og importafgiften på tredjelandsbananer reduceret med 25 ECU til 75 ECU pr. ton. Endvidere blev der i forordningens artikel 20, der giver Kommissionen hjemmel til at fastsætte gennemførelsesforanstaltninger, indsat en hjemmel for Kommissionen til at vedtage foranstaltninger, der sikrer opfyldelsen af de forpligtelser, der følger af de aftaler, som Fællesskabet har indgået i overensstemmelse med traktatens artikel 228.

17. Ved rådsafgørelsen af 22. december 1994, der blev vedtaget enstemmigt, og uden at Forbundsrepublikken Tyskland afventede Domstolens udtalelse i anledning af Forbundsrepublikkens begæring af 26. oktober 1994, godkendte Rådet de aftaler, der var resultatet af forhandlingerne i Uruguay-rundens regi.

10 — EFT L 349, s. 105.

Rådsafgørelsens artikel 1 lyder således:

»*Artikel 1*

1. Følgende multilaterale aftaler og retsakter godkendes herved på Det Europæiske Fællesskabs vegne, for så vidt angår den del, der hører under Fællesskabets kompetence:

— [WTO-overenskomsten] samt de aftaler, som er indeholdt i bilag 1, 2 og 3 til denne overenskomst

...

2. Teksterne til de aftaler og retsakter, der er omhandlet i denne artikel, er knyttet som bilag til denne afgørelse.

3. Formanden for Rådet bemyndiges til at udpege den person, der er beføjet til at opfylde formaliteterne i henhold til artikel XIV i [WTO-overenskomsten] med bindende virkning for Det Europæiske Fællesskab, for så vidt angår den del af denne overenskomst, som hører under Fællesskabets kompetence.«

18. Rådsafgørelsen er offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* den 23. december 1994 under rubrikken *II Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk*, idet det dog er oplyst, at det relevante nummer først var til rådighed den 13. februar 1995. Som bilag til rådsafgørelsen er knyttet WTO-overenskomsten og dennes bilag 1-3, herunder som bilag IA GATT 1994 og Marrakech-protokollen hertil. Efter gengivelsen af Marrakech-protokollen anføres i den tekst, som findes offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*, følgende:

»[Deltagernes godkendte lister knyttes som bilag til Marrakech-protokollen i traktatkopien af WTO-overenskomsten]« [11].

19. Den 10. april 1995 har Forbundsrepublikken Tyskland som nævnt anlagt denne sag mod Rådet med påstand om annullation af artikel 1, stk. 1, første led, i rådsafgørelsen, sammenholdt med punkt 1 i Marrakech-protokollen i bilag IA til WTO-overenskomsten, i det omfang Rådet derved godkender rammeaftalen om bananer.

20. Den 13. december 1995 afviste Domstolen [12] den begæring, som Forbundsrepublikken Tyskland den 26. oktober 1994 havde indgivet efter traktatens artikel 228, stk. 6, om en udtalelse om foreneligheden af rammeaftalen om bananer med traktaten og grundlæggende fællesskabsretlige principper, under henvisning til, at formålet med udtalelsesproceduren er at opnå en forudgående udtalelse, og at begæringen derfor ikke længere havde nogen genstand, når den pågældende internationale aftale var blevet indgået.

Formaliteten

21. Rådet har påstået sagen afvist og har til støtte herfor anført en række anbringender vedrørende sagsanlæggets rettidighed og betydningen af, at rammeaftalen er godkendt af Fællesskabet og en del af den samlede WTO-overenskomst. Disse anbringender behandles enkeltvis i det følgende. Rådet har endvidere påstået afvisning af et særligt anbringende vedrørende proceduren i forbindelse med indgåelsen af rammeaftalen, som er gjort gældende af den belgiske regering. Denne afvisningspåstand behandles afslutningsvis.

11 — Rammeaftalen indgår som nævnt ovenfor i den liste, der gælder for Fællesskabet.

12 — Udtalelse 3/94, Sml. I, s. 4577.

Fristen for sagsanlæg i traktatens artikel 173, stk. 5

22. Rådet har med støtte af den spanske regering, den franske regering og Kommissionen gjort gældende, at sagen er anlagt efter udløbet af den frist på to måneder, som er fastsat i traktatens artikel 173, stk. 5. Denne frist bør regnes fra den 22. december 1994, hvor Tyskland gennem sin repræsentant i Rådet fik kendskab til rådsafgørelsen.

23. Den tyske regering har gjort gældende, at sagen er rettidigt anlagt. Der er tale om en retsakt, der er offentliggjort, og det følger da udtrykkeligt af traktatens artikel 173, stk. 5, at fristen på 2 måneder løber fra offentliggørelsen, hvilket tidspunkt efter Domstolens praksis må regnes fra den dag, hvor det relevante nummer af *De Europæiske Fællesskabers Tidende* var til rådighed.

24. Traktatens artikel 173, stk. 5, har følgende ordlyd:

»De i denne artikel omhandlede klager skal indgives inden to måneder, efter at retsakten, alt efter sin art, er offentliggjort eller meddelt klageren, eller, i mangel heraf, senest to måneder efter, at klageren har fået kendskab til den.«

25. Den rådsafgørelse [13], som påstås annulleret, er offentliggjort den 23. december 1994 tillige med de heri omtalte bilag, herunder Marrakech-protokollen. At den liste, der for Fællesskabets vedkommende er knyttet til Marrakech-protokollen, ikke er gengivet i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*, idet der i en parentes er henvist til traktatkopien af WTO-overenskomsten, kan næppe gøre nogen forskel i denne henseende. Det er rådsafgørelsen som sådan, der anfægtes, og den er jo offentliggjort, uanset om et underbilag til et bilag hertil ikke er gengivet i den offentliggjorte tekst.

26. Efter det oplyste var det pågældende nummer af *De Europæiske Fællesskabers Tidende* ikke til rådighed før den 13. februar 1995. Det følger af Domstolens praksis, at det i sådanne tilfælde er datoen for den faktiske offentliggørelse, der skal lægges til grund [14].

27. Forbundsrepublikken har anlagt sagen den 10. april 1995, dvs. inden to måneder efter den faktiske offentliggørelse, hvorfor

13 — (Kun relevant for den danske version). Betegnelsen »rådsafgørelse«, der anvendes i den danske sprogversion, svarer ikke til den opregning af bindende retsakter, som er indeholdt i traktatens artikel 189, og som sondrer mellem forordninger, direktiver og beslutninger. De øvrige sprogversioner, som er til rådighed, anvender en betegnelse, der svarer til det danske ord beslutning, eksempelvis decision, décision, Beschluß og decisione. Rådsafgørelsen foreligger endnu ikke på finsk og svensk. Der er således ingen tvivl om, at rådsafgørelser er omfattet af kategorien »beslutninger« i traktatens artikel 189.

14 — Jf. dom af 9.1.1990, sag C-337/88, SAFA, Sml. I, s. 1, præmis 12.

betingelsen i traktatens artikel 173, stk. 5, umiddelbart synes at være opfyldt.

28. Det må imidlertid undersøges, om en nærmere fortolkning af denne bestemmelses ordlyd og formål kan føre til, at bestemmelsen fortolkes indskrænkende, således at fristen ikke skal regnes fra offentliggørelsen i tilfælde, hvor offentliggørelsen ikke er obligatorisk.

29. Traktatens artikel 173, stk. 5, nævner fristen som 2 måneder »efter at retsakten, alt efter sin art, er offentliggjort eller meddelt klageren«.

30. Udtrykket »alt efter sin art« må forstås som henvisende til, at visse retsakter offentliggøres, mens andre meddeles den adressat, som de er rettet til. Kendskabstidspunktet får efter artikel 173, stk. 5, kun betydning, når retsakten hverken er offentliggjort eller meddelt den, der indgiver klage.

31. Det kunne ganske vist anføres, at udtrykket »alt efter sin art« henviser til bestemmelsen i artikel 191, der indeholder regler om, hvilke retsakter der skal offentliggøres i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*, og hvilke retsakter der skal meddeles dem, som de er rettet til. Hvis dette havde været meningen, ville det dog have været nærliggende at angive en sådan sammenhæng mellem bestemmelserne noget tydeligere end sket, f.eks. ved at indsætte en henvisning i artikel 173, stk. 5, til artikel 191. Som bestemmelsen står nu, henviser artikel 173, stk. 5, blot til, at visse retsakter efter deres art på tidspunktet for fristen »*er* offentliggjort«, mens andre hverken »*er* offentliggjort eller meddelt klageren«.

32. Det enkleste er således at tage artikel 173, stk. 5, på ordet og regne 2-månedersfristen fra offentliggørelsen, når en sådan faktisk har fundet sted. En fristbestemmelse, der er afgørende for medlemsstaternes og borgernes muligheder for at indgive klage til Domstolen over Fællesskabets retsakter, bør være så klar som muligt. Det kan ikke være meningen, at borgerne skal anstille undersøgelser over, om en sket offentliggørelse er obligatorisk, eller dette ikke er tilfældet. Enkelhed og klarhed er nødvendig, især når det drejer sig om medlemsstaternes og borgernes adgang til retsbeskyttelse.

33. Søgsmålsfristen i artikel 173, stk. 5, har to formål. Dels skal klageren sikres en vis rimelig frist til at vurdere, om der er grundlag for at anfægte retsakten og til i givet fald at udarbejde stævningen. Dels skal det sikres, at en retsakt ikke kan gøres til genstand for annullationssøgsmål efter udløbet af en vis frist. Domstolen har i denne forbindelse udtalt, at kun en streng overholdelse af fristen i artikel 173, stk. 5, er i over-

ensstemmelse med retssikkerheden og nødvendigheden af at undgå enhver forskelsbehandling eller vilkårlighed i retsplejen [15].

34. En fortolkning, hvorefter fristen regnes fra offentliggørelsen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*, uanset om denne er pligtmæssig, eller dette ikke er tilfældet, sikrer efter min opfattelse disse retssikkerhedsmæssige hensyn. Både kravet om, at sagsøgeren sikres en rimelig frist til at varetage sine interesser, og kravet om, at borgerne, institutionerne og medlemsstaterne efter udløbet af en vis frist skal kunne indrette sig i tillid til, at retsakten står ved magt, tilsiger, at den regel, der anvendes ved fastsættelsen af det tidspunkt, fra hvilket fristen begynder at løbe, er klar og utvetydig, således at borgerne, institutionerne og medlemsstaterne véd, præcis fra hvilket tidspunkt fristen skal regnes, og dermed hvornår den udløber. At regne fristen fra retsaktens offentliggørelse sikrer denne klarhed.

35. Såfremt man anlagde en indskrænkende fortolkning af artikel 173, stk. 5, således at søgsmålsfristen i tilfælde med ikke-pligtmæssige offentliggørelser skulle regnes fra det tidspunkt, hvor retsakten er kommet til sagsøgerens kundskab, ville man ikke opnå den nødvendige klarhed og præcision, idet fastlæggelsen af kundskabstidspunktet ofte vil forudsætte en konkret bevismæssig vurdering. Kundskabstidspunktet bør derfor, i overensstemmelse med ordlyden af artikel 173, stk. 5, kun anvendes ved fristberegning i tilfælde, hvor retsakten rent faktisk ikke er offentliggjort eller meddelt klageren.

36. At Forbundsrepublikken Tyskland allerede fra tidspunktet for vedtagelsen af rådsafgørelsen har haft kendskab til rådsafgørelsen, kan ikke bevirke nogen forskel. Det svarer fuldstændig til en medlemsstats situation, når den vil klage over f.eks. en forordning vedtaget af Rådet, hvor fristen i alle tilfælde uanset denne viden skal regnes fra offentliggørelsen.

37. Det er på denne baggrund min opfattelse, at sagen ikke er anlagt for sent.

Betydningen af, at rammeaftalen har fået retsvirkninger

38. Rådet har gjort gældende, at en afgørelse, hvorved Fællesskabet tilslutter sig en international aftale, ikke kan anfægtes ved et annullationssøgsmål, idet aftalen er blevet bindende i forhold til de kontraherende

15 — Jf. f.eks. dom af 5.2.1992, sag C-59/91, Frankrig mod Kommissionen, Sml. I, s. 525, præmis 8.

tredjelande. Tyskland kunne blot have stemt imod vedtagelsen af rådsafgørelsen, der krævede enstemmighed.

39. Den tyske regering har heroverfor gjort gældende, at det ville være i strid med traktatens system, såfremt det ikke var muligt at anfægte en retsakt, der gennemfører en indgået international aftale. Den belgiske regering har i den forbindelse tilføjet, at en tilsidesættelse af rammeaftalen blot vil have til følge, at Fællesskabet og de kontraherende latinamerikanske lande inden for rammerne af GATT må indlede forhandling om en ny aftale eller om en anden form for kompensation.

40. I udtalelse 3/94 af 13. december 1995 fastslog Domstolen som nævnt, at Forbundsrepublikken Tysklands begæring om en udtalelse efter traktatens artikel 228, stk. 6, om rammeaftalens forenelighed med traktaten ikke længere havde nogen genstand, efter at rammeaftalen var blevet en integrerende del af de aftaler, som var resultatet af forhandlingerne i Uruguay-rundens regi, og som var godkendt af Fællesskabet. Der var derfor ikke længere tale om en påtænkt aftale som forudsat i artikel 228, stk. 6.

41. Domstolen udtalte i præmis 20, 21 og 22 i denne udtalelse følgende:

»Det kan ikke med føje hævdes, at denne fortolkning svækker retsbeskyttelsen af den institution eller medlemsstat, som har begæret en udtalelse på et tidspunkt, hvor aftalen endnu ikke var indgået (præmis 20).

Proceduren i henhold til traktatens artikel 228, stk. 6, tilsigter nemlig som allerede fastslået først og fremmest at forhindre de vanskeligheder, som måtte skyldes, at Fællesskabets bindende internationale aftaler er uforenelige med traktaten, og ikke at beskytte interesser eller rettigheder hos den medlemsstat eller institution, som har indgivet begæring om udtalelse (præmis 21).

Under alle omstændigheder har den stat eller fællesskabsinstitution, der har begæret en udtalelse, mulighed for at anlægge annullationssøgsmål mod Rådets afgørelse om at indgå aftalen samt mulighed for i forbindelse hermed at begære foreløbige forholdsregler truffet« (præmis 22).

42. Det følger heraf, at der efter traktatens system er adgang til at anlægge annullationssøgsmål mod den fællesskabsretsakt, hvorved

Fællesskabet godkender en international aftale [16]. I modsat fald ville institutionernes udøvelse af deres beføjelser på det internationale område blive unddraget den domstolskontrol, som er foreskrevet i traktatens artikel 173 [17].

43. Det må i givet fald afgøres efter folkeretten, herunder Wienerkonventionen af 21. marts 1986 vedrørende retten til at indgå traktater mellem stater og internationale organisationer eller mellem internationale organisationer indbyrdes, om en annullation af en intern retsakt, der godkender en international aftale, medfører, at Fællesskabet rent folkeretligt frigøres for de internationale forpligtelser, der følger af den pågældende aftale [18].

Betydningen af, at rammeaftalen er integreret i WTO-overenskomsten

44. Endelig har Rådet i forlængelse af det i pkt. 38 nævnte anbringende gjort gældende, at annulationssøgsmålet må afvises, idet en annullation af rammeaftalen, der er en del af det samlede resultat af Uruguay-runden, vil kunne bringe balancen i dette samlede hele i fare. Rådet har til støtte herfor henvist til dom af 28. april 1988, forenede sager 31/86 og 35/86, LAISA [19], der omhandlede et annullationssøgsmål mod en række bestemmelser i bilag I til akten vedrørende vilkårene for Spaniens og Portugals tiltrædelse og tilpasningerne af traktaten.

45. Jeg skal hertil bemærke, at Domstolen afviste annullationssøgsmålet i LAISA-sagen under henvisning til manglende kompetence. Begrundelsen for denne kompetencemangel var, at der ikke var tale om en retsakt udstedt af Rådet, men derimod om *primærretlige regler*, som ifølge akten kun kunne suspenderes, ændres eller ophæves efter de fremgangsmåder, der er fastsat i de oprindelige traktater.

46. Domstolens henvisning i denne doms præmis 15 til, at tiltrædelsesakten var resultatet af tiltrædelsesforhandlingerne, der udgjorde en helhed, bør efter min opfattelse ikke løsrives fra sin sammenhæng og overføres på andre situationer end dem, der var omhandlet i den konkrete sag. Det afgørende i sagen var, at der ikke var tale om en *sekundær retsakt* udstedt af Rådet, men derimod en *primærretlig retsakt*, der ikke var omfattet af traktatens artikel 173, der i sagens natur ikke omfatter annullation af sådanne regler. Domstolen havde derfor ikke kompetence til at træffe afgørelse i sagen.

16 — Jf. endvidere dom af 9.8.1994, sag C-327/91, Frankrig mod Kommissionen, Sml. I, s. 3641, præmis 15 og 16, og af 27.9.1988, sag 165/87, Kommissionen mod Rådet, Sml. s. 5545, samt Domstolens udtalelse 1/75 af 11.11.1975, Sml. s. 1355.

17 — Jf. præmis 16 i den i note 16 nævnte dom af 9.8.1994.

18 — Jf. præmis 25 i den i note 16 nævnte dom af 9.8.1994.

19 — Sml. s. 2285.

47. I den foreliggende sag er der tale om en sekundær retsakt vedtaget af Rådet i form af en beslutning. En sådan retsakt er omfattet af traktatens artikel 173, der generelt giver Domstolen kompetence til at prøve lovligheden af retsakter vedtaget af Rådet.

48. Endvidere fremgår det efter min opfattelse forudsætningsvis af udtalelse 3/94, at institutionerne og medlemsstaterne har adgang til at anfægte delelementer i en rådsafgørelse, der genemfører en international aftale i dens helhed. Ellers ville der i en række tilfælde ikke være megen realitet i den retsbeskyttelse, der følger af den adgang til at anlægge annullationssøgsmål, som Domstolen udtrykkeligt anerkendte i præmis 22 i udtalelsen.

49. Også dette anbringende bør derfor efter min opfattelse forkastes.

Kongeriget Belgiens formalitetsindsigelse

50. Den belgiske regering har selvstændigt gjort gældende, at Kommissionen uden Rådets samtykke har gjort rammeaftalen til en del af resultatet af Uruguay-runden, hvorfor rammeaftalen er behæftet med en væsentlig formel mangel, der dels medfører, at der bør være adgang til at anfægte denne aftale uafhængigt af det samlede resultat af Uruguay-runden, dels medfører, at rammeaftalen bør annulleres.

51. Rådet har heroverfor gjort gældende, at dette anbringende bør afvises, idet Kongeriget Belgien som intervenient ikke kan gå ud over de rammer for sagen, som er fastlagt i stævningen. Endvidere har Rådets godkendelse af det samlede resultat af Uruguay-runden ratihaberet eventuelle procedure-mangler.

52. Jeg skal fremhæve, at påstande, der fremsættes i en begæring om intervention, efter statuttens artikel 37, stk. 4, kun kan gå ud på at støtte en af parternes påstande. Selv om der som udgangspunkt ikke er noget til hinder for, at intervenientens påstande støttes på andre anbringender end dem, der er gjort gældende af den støttede part [20], må det dog være en forudsætning, at disse anbringender ikke går ud over rammerne for den anlagte sag, således som den er afgrænset i stævningen og svarskriftet [21]. Dels må det i overensstemmelse med almindelige procesretlige principper tilkomme parterne at afgrænse sagen, således at de ikke efterfølgende kan

20 — Jf. f.eks. dom af 23.2.1961, sag 30/59, De gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg mod Den Høje Myndighed, Sml. 1954-1964, s. 211, org. ref.: Rec. s. 3.

21 — Der kan herved henvises til Rettens dom af 6.7.1995, forenede sager T 447/93, T 448/93 og T 449/93, AITEC mod Kommissionen, Sml. II, s. 1971, præmis 122.

blive belastet med at skulle behandle forhold, som de ikke selv har inddraget i sagen. Dels er det af hensyn til sagens oplysning og sagsbehandlingen uhensigtsmæssigt at tillade, at der inddrages forhold, der ikke har tilknytning til de spørgsmål, der er rejst af parterne. Der kan herved henvises til, at parterne efter artikel 42, stk. 2, i procesreglementet ikke kan fremsætte nye anbringender under sagens behandling.

53. Den belgiske regerings anbringende støttes efter min opfattelse på omstændigheder, der ikke er omfattet af den sag, der er anlagt af Forbundsrepublikken Tyskland. Det er derfor min opfattelse, at den belgiske regerings anbringende om væsentlige formelle mangler i forbindelse med Kommissionens forhandling af rammeaftalen går ud over rammerne af den anlagte sag og bør afvises.

Realiteten

54. Den tyske regering har, støttet af den belgiske regering, gjort gældende, at rammeaftalen om bananer strider mod en række grundlæggende fællesskabsretlige principper, herunder retten til fri erhvervsudøvelse, ejendomsretten, beskyttelsen af den berettigede forventning, proportionalitetsprincippet og forbuddet mod forskelsbehandling.

55. Rådet har, støttet af den spanske regering, den franske regering og Kommissionen, gjort gældende, at rammeaftalen på alle punkter er forenelig med fællesskabsretten.

56. Jeg skal indledningsvis bemærke, at Domstolen i sin dom i sag C-280/93, Tyskland mod Rådet [22] har fastslået, at grundforordningens ordning med et toldkontingent for tredjelands- og ikke-traditionelle AVS-bananer og en fordeling heraf med 70% til de importører, der traditionelt har markedsført tredjelandsbananer, og nye erhvervsdrivende og 30% til de erhvervsdrivende, som traditionelt har markedsført fællesskabs- og AVS-bananer, ikke strider mod de grundlæggende fællesskabsretlige principper.

57. Rammeaftalen om bananer, som Rådet ved rådsafgørelsen godkendte som en del af WTO-overenskomsten, ændrer grundforordningen på fire punkter. Dels forhøjes toldkontingentet med 200 000 tons, og importtolden nedsættes med 25 ECU til 75 ECU. Dels opdeles ca. halvdelen af kontingentet i særlige landekvoter, og der indføres for denne del af kontingentet en ordning med eksportcertifikater, hvorefter eksportlandet har ret til at stille krav om, at tredjelandsimportører og nye erhvervsdrivende har sådanne certifikater, hvilket igen er

22 — Dom af 5.10.1994, Sml. I, s. 4973.

en betingelse for, at disse erhvervsdrivende kan indføre produkterne til Fællesskabet. Det er alene ordningen med landekvoter og med eksportcertifikater, der anfægtes.

Ordningen med landekvoter

58. Den tyske regering har, støttet af den belgiske regering, gjort gældende, at ordningen med særlige landekvoter begrænser de erhvervsdrivendes mulighed for at importere fra andre lande og kan berøve dem værdien af varemærker, der er baseret på oprindelseslandet.

59. Rådet har, støttet af den spanske regering, den franske regering og Kommissionen, heroverfor anført, at Fællesskabet er berettiget til at tildele bestemte tredjelande særlige fordele i form af eksportkvoter.

60. Jeg skal fremhæve, at Domstolen i dom af 28. oktober 1982, sag 52/81, Faust mod Kommissionen [23], har fastslået, at der ikke i fællesskabsretten er noget almindeligt princip, som pålægger Fællesskabet i dets forbindelser udadtil i enhver henseende at behandle forskellige tredjelande ens. Det fremgår af samme dom, at det heller ikke er i strid med fællesskabsretten, at de erhvervsdrivende i Fællesskabet behandles indbyrdes forskelligt, når denne forskelsbehandling er en automatisk følge af forskelsbehandlingen af de tredjelande, som de erhvervsdrivende har forretningsforbindelser med.

61. Fællesskabsretten beskytter således ikke de erhvervsdrivende mod eventuelle negative virkninger af Fællesskabets politiske forbindelser med tredjelande, der i øvrigt vanskeligt kan adskilles fra andre almindelige forretningsmæssige risici. Den modsatte antagelse ville da også kunne gøre det særdeles vanskeligt for Fællesskabet at træffe handelspolitiske foranstaltninger.

62. I den foreliggende sag er de uheldige konsekvenser for de erhvervsdrivende, der måtte være forbundet med ordningen med landekvoter, netop en følge af, at de bananproducerende tredjelande behandles forskelligt.

63. Det må tillige tages i betragtning, at de tildelte kvoter efter det oplyste svarer til de omfattede producentlandes eksisterende

23 — Sml. s. 3745, præmis 25. Sagen omhandlede beskyttelsesforanstaltninger, der førte til en meget kraftig reduktion af importen af svampekonserves fra Taiwan.

markedsandel, og at rammeaftalen i pkt. 6 indeholder en bestemmelse, der har til formål at sikre, at traditionelle handelsstrømme opretholdes, og at de enkelte erhvervsdrivende ikke diskrimineres. Det må i den forbindelse påhvile Kommissionen løbende at sikre sig, at certifikatordningerne konkret administreres i overensstemmelse med de forudsætninger, der er fastsat i rammeaftalen.

64. Det er på denne baggrund min opfattelse, at der ikke er grundlag for at anfægte rammeaftalens ordning med landekvoter.

Ordningen med eksportcertifikater

65. Den tyske regering har gjort gældende, at kravet om eksportcertifikater i forhold til tredjelandsimportører og nye erhvervsdrivende og fritagelsen herfor i forhold til EF- og AVS-importører udgør en ubegrundet forskelsbehandling, der påfører tredjelandsimportørerne og de nye erhvervsdrivende en væsentlig omkostning. De omkostninger, der er forbundet med erhvervelse af eksportcertifikater, udgør i Columbia ca. 2,60 USD pr. karton (18 kg, svarende til 144 USD pr. ton), hvilket skal ses i forhold til en pris fob pr. karton på 5-6 USD, svarende til 280-330 USD pr. ton.

66. Rådet har, støttet af den spanske regering, den franske regering og Kommissionen, heroverfor gjort gældende, at ordningen med eksportcertifikater er nødvendig for at sikre opretholdelsen af balancen i hele markedsordningen og herunder en rimelig fordeling af kvoterne mellem store multinationale selskaber og små og mellemstore erhvervsdrivende. Det er i den forbindelse væsentligt, at det efter rammeaftalens pkt. 6 tilkommer Kommissionen at autorisere udstedelsen af eksportcertifikater. Fritagelsen af EF- og AVS-importørerne for kravet om eksportcertifikater har ikke karakter af forskelsbehandling, idet der ikke er tale om sammenlignelige situationer. Under alle omstændigheder er en eventuel forskelsbehandling objektivt begrundet. EF- og AVS-importørerne rammes af forhøjelsen af toldkontingentet og nedsættelsen af importtolden på tredjelandsbananer. Endvidere begrænses importen af ikke-traditionelle AVS-bananer inden for kontingentet til 90 000 tons. Eksportcertifikatordningen er derfor nødvendig for at sikre, at de forskellige grupper af erhvervsdrivendes konkurrenceevne er i balance. Man kan ikke anskue de erhvervsdrivendes byrder isoleret, men må foretage en samlet vurdering af ordningens virkninger, idet de erhvervsdrivende bl.a. har mulighed for at overvælte byrden på forbrugerne, der således i sidste ende kommer til at betale. Den omkostning på ca. 2,60 USD pr. karton, som den tyske regering har anført, udgør efter

Rådets beregninger kun ca. 6,5% af den endelige detailpris.

67. I forlængelse af det, som jeg har anført ovenfor vedrørende ordningen med bestemte landekvoter, kan jeg ikke se, hvilke regler eller grundlæggende principper i fællesskabsretten der skulle være til hinder for, at der ved en aftale mellem Fællesskabet og visse tredjelande indføres en ordning med eksportcertifikater. Også i dette tilfælde er der blot tale om en regulering af samhandelen med de tredjelande, der er omfattet af aftalen, og eksportcertifikaterne angår jo navnlig vilkårene for, at de pågældende tredjelande tillader udførsel af varerne. En ordning med et toldkontingent og særlige landekvoter gør det praktisk muligt for de producentlande, der er tildelt en kvote, at fordele »smerten« ved denne kvotering blandt dets egne erhvervsdrivende. At Fællesskabet på sin side knytter ordningen sammen med sine indførselstilladelser, kan ikke medføre nogen ændring heri, men sikrer tværtimod, at Fællesskabet kan modvirke, at de pågældende tredjelande — i dette tilfælde latinamerikanske bananproducerende lande — misbruger ordningen.

68. Rammeaftalen indeholder ikke en generel certifikatordning, men derimod en ordning, der differentierer mellem forskellige grupper af erhvervsdrivende i Fællesskabet. Således skal tredjelandsimportørerne og de nye erhvervsdrivende være i besiddelse af et eksportcertifikat for at kunne importere fra de pågældende producentlande, mens EF- og AVS-importørerne er fritaget for dette krav. Det følger af rammeaftalens pkt. 6, at producentlandene ikke kan stille krav om, at disse sidstnævnte importører skal erhverve eksportcertifikater.

69. Da ordningen med eksportcertifikater ikke alene medfører administrativt besvær, men tillige er forbundet med betaling af afgifter til de certifikatudstedende lande, pålægges de produkter, som tredjelandsimportørerne og de nye erhvervsdrivende køber i de pågældende producentlande, i realiteten en omkostningsbyrde, som ikke pålægges de bananer, som EF- og AVS-importørerne importerer fra de samme lande. Rammeaftalen synes derfor umiddelbart at indebære en forskelsbehandling mellem de pågældende erhvervsdrivende. Det afgørende er imidlertid, om en sådan forskelsbehandling kan anses for objektivt begrundet som følge af de særlige forhold, der gør sig gældende på markedet for bananer, særlig de hensyn, der ligger til grund for grundforordningen.

70. Det fremgår af betragtningerne til grundforordningen, at den fælles markedsordning har til formål at sikre, at de bananer, der er produceret i Fællesskabet og i AVS-staterne, som er de traditionelle leverandører, kan afsættes på markedet til priser, der er rimelige for både producenter og forbrugere. For at muliggøre dette åbnes der et toldkontingent, inden for hvilket tredjelandsbananerne

pålægges en importtold på 100 ECU. Indførsel uden for kontingentet pålægges en importafgift på 850 ECU pr. ton (750 ECU pr. ton for så vidt angår ikke-traditionelle AVS-bananer). Endelig tildeles EF- og AVS-importørerne en andel af kontingentet på 30%.

71. I dommen i sag C-280/93, Tyskland mod Rådet [24], fastslog Domstolen, at denne ordning, herunder fordelingen af kontingentet, var objektivt begrundet. Dels medvirkede den til at integrere de hidtil adskilte nationale markeder, idet den foranlediger forhandlere af EF-bananer og traditionelle AVS-bananer til at forsyne sig med tredjelandsbananer og tilskynder importører af tredjelandsbananer til at markedsføre fællesskabs- og AVS-bananer. Dels var det for at sikre afsætningen af fællesskabsbananerne og de traditionelle AVS-bananer nødvendigt at sikre en vis balance mellem de berørte erhvervsdrivendes konkurrenceevne, hvilket dels skete gennem importafgiften, dels ved at tildele EF- og AVS-importørerne 30% af toldkontingentet.

72. Rammeaftalen medfører en ikke uvæsentlig forhøjelse af toldkontingentet og en væsentlig reduktion af den importtold, der er pålagt tredjelandsbananerne, hvilket alt andet lige forringer EF-bananernes og de traditionelle AVS-bananers konkurrenceevne. Forhøjelsen af toldkontingentet med 200 000 tons medfører en forøgelse af det samlede udbud, hvilket alt andet lige presser markedsprisen, hvilket igen navnlig er til ulempe for EF-bananerne og de traditionelle AVS-bananer, der som følge af en række faktorer er de dyreste. Reduktionen af importtolden med 25 ECU pr. ton for den samlede kontingentmængde reducerer endvidere i væsentlig grad den prisudjævning, som var et væsentligt element i grundforordningen.

73. Den forringelse af EF-bananernes og de traditionelle AVS-bananers konkurrenceevne, der følger af kontingentforhøjelsen og nedsættelsen af importtolden, rammer primært de erhvervsdrivende, der traditionelt har markedsført EF-bananer og traditionelle AVS-bananer. Disse erhvervsdrivende er nødt til fortrinsvis at basere deres virksomhed på disse bananer, idet deres adgang til de mere konkurrencedygtige tredjelandsbananer efter grundforordningen er begrænset til 30% af det samlede kontingent.

74. På denne baggrund giver det efter min opfattelse god mening, at der gennemføres foranstaltninger, som har til formål at opret-

24 — Dom af 5.10.1994, Sml. I, s. 4973.

holde den balance, som grundforordningen tilsigtede at skabe. Dette er af afgørende betydning på et marked som bananmarkedet, hvor der er en høj grad af integration mellem produktion, transport og afsætning. Grundforordningen tilskynder i afsnit II ligefrem til oprettelsen af producentorganisationer, der forestår afsætning og markedsføring. Der er således på dette marked en nær forbindelse mellem producentleddet og import- og afsætningsleddet. Opretholdelsen af de traditionelle afsætningskanaler er derfor nødvendig for at sikre afsætning af EF-produktionen og de traditionelle AVS-bananer.

75. Det må herefter vurderes, om der efter de foreliggende oplysninger er grundlag for at antage, at den konkrete foranstaltning ikke er et egnet og forholdsmæssigt middel til at sikre den nødvendige balance mellem de erhvervsdrivende.

76. Det fremgår af Domstolens praksis, at fællesskabslovgiver på landbrugsområdet har en vid skønsmargin, og at det kun er, såfremt foranstaltningen er åbenbart uhensigtsmæssig i forhold til det mål, som forfølges, at den pågældende foranstaltning kan kendes ulovlig [25].

25 — Jf. f.eks. dom af 13.11.1990, sag C-331/88, Fedesa m.fl., Sml. I, s. 4023, præmis 14.

77. Umiddelbart forekommer det imidlertid velbegrundet at fritage de erhvervsdrivende, der traditionelt har markedsført EF- og traditionelle AVS-bananer, fra forpligtelsen til at erhverve eksportcertifikater, idet det som nævnt netop var disse erhvervsdrivende, der blev ramt af forhøjelsen af toldkontingentet og nedsættelsen af importtolden. Det bemærkes, at Kommissionen antagelig var nødsaget til at acceptere en ordning med landekvoter, hvorfor det ikke var muligt helt at undgå et krav om eksportcertifikater. De faste kvoteandele skabte netop de nødvendige forudsætninger for en sådan ordning.

78. Hvorvidt denne differentiering går videre end nødvendigt for at genskabe balancen mellem de erhvervsdrivende, beror på en konkret og i hovedsagen økonomisk vurdering af, hvorledes forhøjelsen af toldkontingentet og reduktionen af importtolden ville påvirke konkurrenceforholdene på bananmarkedet. Forbundsrepublikken Tyskland har ikke — eksempelvis gennem fremlæggelse af økonomiske markedsanalyser — dokumenteret eller blot sandsynliggjort, at forhøjelsen af toldkontingentet og reduktionen af importtolden ikke førte til en forrykkelse af EF- og AVS-importørernes konkurrenceevne i forhold til den balance, som etableredes ved grundforordningen, eller at rammeaftalen medførte byrder for tredjelandsimportørerne, der gik ud over, hvad der

var nødvendigt for at genskabe denne balance.

79. Det er på denne baggrund min opfattelse, at Forbundsrepublikken Tyskland ikke i tilstrækkeligt omfang har godtgjort, at fritagelsen af EF- og AVS-importørerne fra kravet om eksportcertifikater går videre, end hvad der er nødvendigt for at sikre en balance mellem de forskellige erhvervsdrivendes konkurrenceevne. Også dette anbringende bør derfor forkastes.

Sagens omkostninger

80. Rådet har nedlagt påstand om, at Forbundsrepublikken Tyskland betaler sagens omkostninger.

81. Ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom.

82. Jeg foreslår Domstolen at pålægge Forbundsrepublikken Tyskland at betale sagens omkostninger.

Forslag til afgørelse

83. På baggrund af ovenstående foreslår jeg Domstolen at afsige følgende dom:

1) Rådet for Den Europæiske Union frifindes.

2) Forbundsrepublikken Tyskland betaler sagens omkostninger.

3) Intervenienterne Kongeriget Belgien, Den Franske Republik, Kongeriget Spanien og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber bærer deres egne omkostninger.